

Snakk om etikk

Etikk og pandemi

 KAREN REINHOLTSEN, NTFs ETIKKRÅD

Da pandemien rammet Norge 12. mars i fjor ble alle tatt på sengen. Spørsmålene var mange, vi tilhører en yrkesgruppe som ikke kan ta hjemmekontor. Den første uken stengte alle ned i påvente av retningslinjer. Deretter ble det klart at tannhelsetjenesten er en samfunnskritisk funksjon, og at vi skulle tilby nødvendige helsetjenester for å unngå nedsatt funksjonstilstand og sterke smerter. Akuttbehandling var altså det vi skulle drive med. Men hva er akuttbehandling? Det tror jeg står ganske klart for de aller fleste, likevel kan enkelte tannteknikere jeg har snakket med fortelle at de daglig mottok avtrykk til protetisk arbeid i denne perioden.

Flere tannleger opplevde at pasientene de selv hadde avvist fordi problemene ikke framstod akutt nok, hadde fått hjelp hos andre tannleger i samme gate. Noen startet tidlig opp med vanlig behandling av pasienter, fordi de hadde spesielle anretninger montert i klinikken, som de selv mente ville hindre spredning av virus. Tolkningen av anbefalingene varierte fra tannlege til tannlege og frustrasjonen i miljøet økte. Samtidig vokste det fram en reell bekymring for manglen på smittevernustyr. Min første tanke da jeg hørte om knapphet på munnbind var at vi nå måtte hamstre. Jeg snakket med en kollega om dette, som satte meg greit på plass: Hvis det er mangel på munnbind så er det vel sykehusene som skal ha disse? Det er ikke vi tannleger som skal hamstre. Han hadde selv sagt helt rett, og jeg skammet meg over tankegangen min.

Vi i NTFs etikkråd fikk helt nye problemstillinger på bordet. Tannleger solgte håndsprit og pakker med munnbind til pasientene i en tid da dette var mangelvare. Enkelte tilbød covid-19-tester til pasientene sine, mens Norge hadde så få tester til rådighet at sykehjemsbeboere med symptomer ikke ble prioritert. Kollegaer reagerte naturlig nok og sendte spørsmål til oss om dette var innenfor de etiske reglene. Denne type praksis innebærer klare brudd på myndighetsinstruksene, etikkreglene og tilliten til tannleger som tilbydere av helsetjenester.

Tannlegestandens omdømme kan også bli skadelidende gjennom opportunismen som rådet i visse klinikker. Vi valgte å sende et brev til dem det gjaldt med anmodning om å følge de etiske reglene, i tillegg skrev leder av etikkrådet, Morten Klepp, et generelt innlegg om yrkesetikk som en vennlig påminnelse til alle kollegaer. Ingen ønsker vel å bli oppfattet som krigsprofitører?

20. april ble det åpnet for vanlig tannbehandling, og mot sommeren ble hverdagen gradvis normalisert med strenge smitteverntiltak på plass. Varmerekorder i store deler av landet kombinert med visir og langermet frakk ble en ny utfordring. Men hvilke regler gjelder? Er det nok med briller ved undersøkelse, eller må man ha visir? Klarer det seg med papirserviett på brystet, eller må man ha langermet frakk? De faglige anbefalingene for smittevern i klinisk odontologisk praksis som forelå allerede i 2018 skal alltid ligge til grunn, og disse anbefalingene omfatter både visir og frakk ved aerosoldannende prosedyrer. Likevel er det ikke alltid at personen i andre enden av smittetelefonen er godt nok informert om hvilke smittetiltak som er gjeldende i vår bransje. Flere kolleger, meg selv inkludert, har opplevd å bli satt i karantene uten at det nødvendigvis var grunnlag for det. En av årsakene er nok at de kommunale smittetelefonene ikke alltid er bemannet med helsefagutdannede, noe som kan være en utfordring ved avgjørelser rundt karantene og behov for testing. I tillegg har råd og anbefalinger endret seg raskt gjennom hele perioden. Mange av oss har flere arbeidsplasser, og opplever en konflikt i forhold til ulike smittevernrutiner og en redsel for å havne i karantene på den ene arbeidsplassen slik at dette går ut over den andre arbeidsplassen.

I begynnelsen av november kom Folkehelseinstituttet med en ny rapport som viser at tannlegene er blant yrkesgruppene med minst smitte. Det skyldes nok at vi har gode hygienrutiner i ryggmargen, og at vi lett klarte å omstille oss de nye rådene. For oss som har besøkt sykehusene i denne perioden har det vært merkelig å oppleve fulle venterom med vannautomater og ukeblader fremme, og sykepleiere og

leger i trange korridorer uten munnbind. Gjelder det andre regler for dem?

Veien blir i stor grad til mens man går, og i denne situasjonen har nok læringskurven vært bratt for både folkevalgte og mannen i gaten. Når kriser oppstår er man gjerne seg selv nærmest, og det er ikke nødvendigvis en unaturlig reaksjon at man ønsker å verne om seg og sitt. Privatpraktiserende tannleger har jobbet hardt for praksisen sin, og det er vondt å permittere ansatte og legge boret fra seg. Men etter hvert som gode støtteordninger kom på plass, rådene ble tydeligere og vi forstod at vi måtte leve lenge med dette, så senket skuldrene seg hos de aller fleste. Vi vet at det ikke er et spørsmål om vi kommer til å stå overfor en slik pandemi igjen, men når. Da er vi en erfaring rikere og vet at dette skal vi klare. Etikk og smittevern bør i hvert fall gå hånd i hånd.

5 YEAR WARRANTY

ULTRADENT PRODUCTS, INC.

VALOTM

GRAND

BREDSPEKTRET LED-HERDELAMPE

DU ER DEKKET!

BLACK | RED ROCK | SAPPHIRE | MIDNIGHT

Follow Us!

[f](https://www.facebook.com/ultradent) [ig](https://www.instagram.com/ultradent) [yt](https://www.youtube.com/ultradent) [ultradent.com/eu/blog](https://www.ultradent.com/eu/blog)

[WWW.ULTRADENT.COM/EU](https://www.ultradent.com/eu)

© 2020 Ultradent Products, Inc. All rights reserved.